

Külömfélék.

Az állami szolgálatban álló erdészek helyzete. Ezzel a czimmel, valószínűleg egy és ugyanazon forrásból, rövid egymásutánban két névtelen körlevelet kaptunk, melyeket az ismeretlen szerző értesülésünk szerint a napi sajtónak, és a törvényhozás tagjainak is megküldött, nyilván azzal a célzattal, hogy az állami erdőtisztek kétségkívül kedvezőtlen helyzetének feltüntetésével e nagy testület jogos óhajlásainak teljesítésére az említett körökben kedvező hangulatot keltsen. Sajnos azonban, e névtelen körlevelek mindketteje olyan módon és különösen a második olyan hangon foglalkozik e fontos kérdéssel, hogy csak ártalmára lehet annak a jó ügynek, a melynek hivatatlanul és, tegyük hozzá, tapintatlanul szószólójává szegődött.

Mind a mellett tudomást sem vettünk volna e körlevelekről, ha két körülmény miatt nem kellene attól tartanunk, hogy a viszonyok felől kevésbé tájékozottak e névtelen felszólalásokat esetleg csakugyan az állami erdészek testületének nevében és megbízásából irottaknak fogják hinni. Mert e körlevelek először is „Érdekeltek“ aláírással vannak ellátva s másodsor épen abban az időben jelentek meg, midőn az állami erdőtisztek anyagi helyzetének a kérdése tényleg ismét felszínre hozatott azzal a felterjesztéssel, melyet az Országos Erdészeti Egyesület — mint lapunk megelőző füzetéből mindenki előtt ismeretes — a mult évi Országos erdészeti gyűlés megbízásából nemrégiben illetékes helyre intézett. A körülményeknek ez a véletlen összejátszása mindenesetre azt a látszatot kölcsönözheti a dolognak, hogy ezek a körlevelek csakugyan az állami erdőtisztek nevében és tudtával készültek.

Mi azonban a leghatározottabban tiltakozunk e fel-

tevés ellen is s nemcsak az Országos Erdészeti Egyesület nevében utasítjuk ridegen vissza a szolidaritásnak még a látszatát is ezekkel a névtelen levelekkel szemben, hanem az állami erdészek nagy testülete nevében is visszautasítjuk azt, mert kétségtelen, hogy ez a nagy testület is sértőnek találja magára nézve, hogy komoly érdekeit hivatlanul és tapintatlanul olyan felületes és izléstelen kifakadásokkal és gyanúsításokkal telt névtelen felszólalások veszik védelmükbe, mint a milyenek e körlevelek.

Még akkor is méltatlanok volnának ezek az állami erdészekre nézve, ha tartalmuk komoly és kifogástalan volna, mert ekkor is abba a gyanuba kevernék a testületet, hogy sérelmeit nem meri nyíltan és férfiasan feltárni, hanem jobbnak látja alattomban panaszkodni a sajtó és a törvényhozás előtt, úgy tüntetve fel a dolgot, mintha óhajításainak a megtorlás veszedelme nélkül nem is adhatna nyíltan kifejezést az előtt a forum előtt, melytől sérelmeinek orvoslását várhatja.

Ilyen váddal ugyan senki sem illetheti jogosan az állami erdőtisztikart, mely nehéz viszonyok között is mindig megőrizte férfias komolyságát, de mind a mellett szükségesnek tartottuk ezeket itt világosan is kijelenteni, hogy még a látszat se lehessen ártalmára a testületnek.

Szorzó-osztó könyv. A mennél nagyobb munkaeredmény elérésére való törekvés mindinkább ráutal arra, hogy munkálkodásunk könnyítése végett czélszerű segédeszközökhöz folyamodjunk, melyek igénybevétele mellett szellemi és testi erőnket bizonyos mértékben megkímélhetjük s eként magunkat huzamosabb ideig tartó munka végzésére is képessé tehetjük. Ilyen segédeszköznek találtam az 1895-ben Veress Lajos m. kir. számellenőrtől Budapesten megjelent „*Egytetemes szorzó és osztó könyv*“-et,

mely a címében jelzett műveleteken kívül egyszersmind ár és százalék kiszámítására is használható.

A könyv I. része magában foglalja mindazokat a *teljesen kész szorzatokat*, a melyeket a szorzási műveletnek egy-két vagy három számjegyből álló szorzandóval és ismét egy-két vagy három számjegyből álló szorzóval történő foganatosítása után eredményül kapunk; e szerint tehát ugy a szorzandó, mint a szorzó szám 999-ig (1000-en alul) bármely szám lehet. Viszont tehát magában foglalja azokat a kész hányadosokat is, melyek bizonyos számnak mint szorzatnak s e szorzat egyik tényezőjének megfelelnek, vagyis hogy a mű I. részének segélyével 4—6 számjegyből álló szorzatok hányadosai csekély idő alatt s kevés szellemi és testi fáradsággal kikereshetők. A mű használatával járó legfőbb előnyök, a nagy *időmegtakarítás*, továbbá a szorzatoknak és a hányadosoknak *teljes megbízhatósága*. A mű berendezése körülbelül megfelel a körlap vagy köbtáblákénak, s annyira átnézetes, hogy külön magyarázatra nem szorul. Azt pedig, hogy a munkának mily sokféle alkalmakkor lehet hasznát venni az erdőszetnél is, különösen az erdőrendezés, becslés terén, épen-séggel fölösleges lenne külön ismertetni.

A mű I. részének ára 7 frt (a mű szerkesztőségében: Budapest, Rombach-utca 3. sz.) A II. rész hat számjegyre fog terjedni. (Közli: *Ajtai J.*)

Szőlőkaró — vargafából. A f. évi költségvetés tárgyalásakor a földmivelésügyi tárczánál szóba került a szőlők felújításának ügye s ezzel kapcsolatban a szőlőkaró-kérdés is. Erre vonatkozólag a földmivelésügyi miniszter ur aként nyilatkozott, hogy a maga részéről a kincstári erdőhatóságok útján többféleképen is módját keresi annak, hogy

a szőlőtulajdonosok karószükséglete jutányos áron és kellő mennyiségben fedezhető legyen. Ebből a czélból megvizsgálhatja, nem lehetne-e valami módon a bükkfát is alkalmassá tenni szőlőkaró termelésre, továbbá 3000 k-hold ákáczerdő telepítéséről is gondoskodik.

Ezek után az előzmények után a Pesti Naplóban, mely napi lap a legutóbbi időben több más fontos erdészeti kérdéssel is foglalkozott, Székely György azt a kérdést veti föl, nem lehetne-e a szőlőkaró termelésére jól fölhasználni a cserkéreg termelésnél nyert vargafát, amit eddig tüzelőnek használtunk el. Ő maga mindjárt meg is felel a kérdésre, s azt igyekszik kimutatni, hogy bizonyos kezelésmód mellett a vargafát sikerrel lehetne a szóban lévő czélra földolgozni. Mivel a szőlőkaró kérdés megérdemli, hogy vele foglalkozzunk s tisztába jöjjünk, Székely György szaktársunk okoskodását röviden megismertetem lapunk olvasóival is.

Székely a vargafára nézve úgy vélekedik, hogy ez a fa okszerű felhasználás és kezelés után a legjobb szőlőkarót szolgáltathatja s úgy koránál, valamint egyéb oknál fogva a telítés után a legtartósabb anyagot adhatja.

Megengedi, hogy lehetnek ennek is hátrányai, például a vetemedés, a szijács gyors korhadása, sok törzsnek természetes görbesége — mindez azonban mellékes s elhárítható, egyszersmind másodrendű apróbb baj, úgy, hogy ennek ellenében az az előnye, miszerint rövid időn belül elegendő mennyiségben állítható elő, minden hátrányt pótol, nem is említve, hogy a dombos vidékü szőlőtájakon igen könnyen megközelíthető, mivel a szőlők felett levő tetőket a kérgezésre berendezett tölgyállabok foglalják el.

A termelésre nézve kétféle módot ajánl és pedig:

a) a kérgendő területhől a nedvkeringés megindulása után előre kiszedetnők a szőlőkarónak megfelelő egyedeket, ezeket vagy rakatokban, vagy máglyákban kinn az erdön szárítanók; b) a munkásokat az eddigi szokás betartásával helyeznők a vágásba de utasításul adnók, hogy minden oly darabot, amely valamennyire még szőlőkarónak megfelel, 1.60 méter hosszúságtól fel két méterig, egységes hosszúságig kérgezenek s külön rakásba helyezzenek el s ezeket a külön rakásokat a rákövetkező napon hosszúság szerint máglyákba (kalitkákba) rakatnók el.

Ő az utóbbi eljárást látja célravezetőbbnek s így inkább ezt ajánlja.

A máglyákban való kezeléssel, azt hiszi, megszünteti a karó vetemedési hajlandóságát, sőt hogy a legtöbb esetben a természetes görbületet is kiegyenlítheti. A továbbiakra nézve megjegyzi, hogy a felmáglyázott karó az erdön augusztus hónapjáig marad, mikorra eléggé átszáradt; száraz időben tető alá kell fuvarozni s így kerülhet kereskedelembe. Megjegyzi itt még, hogy mivel a karó vastagsága befolyással van annak értékére, de az az esetleges telítésnél (impregnálás) is számba jön, ezért annak vastagsági osztályokba sorozását, amennyiben az erdön meg nem történt volna, a befuvarozáskor okvetlen foganatosítani kell. A szijács korhadásának megakadályozására a különféle szerekkel való telítést ajánlja, mi szerinte akkor rögtön volna célszerűen eszközölhető, midőn jó száraz állapotban az erdőről lefuvaroztatik, mert ellenesetben a telítést mesterséges szárítással kellene megelőzni, mi újabb munkát igényelne. A karók szerinte egyszerűen beáztatnának a telítő folyadékba oly hosszú időre, amíg az a szijácsot átjárja, mely idő a karó vastagságától függne, de 8 napnál tovább alig tarthat, különösen ha a

telítő folyadék felmelegítettett. A telítés után a karókat, nehogy ismét megvetemedjenek, fel kell máglyázni s tava-szig száraz helyen tető alatt kell tartani.

A karó meghegyezése három alkalomkor is történhetik; mindjárt künn az erdön, vagy a telítés előtt, avagy a földbeverést megelőzőleg; nézete szerint legjobb lenne a telítést megelőzőleg s a legrosszabb a földbeverés előtt. Künn az erdön máglyába rakáskor sokkal drágább a munkás ideje, semhogy az ezzel való vesződség arányban állana azzal a megtakarítással, mit a vasuti sulynál esetleg nyernénk.“

A cikkiró tehát, amint a fentebbiekből kitetszik, nem kísérleti adatokat említ, hanem a kérdést csak mint ilyet, állítja fel s adja meg hozzá saját felfogása szerint a magyarázatot, amit igazolni a gyakorlat lenne hivatva. Így is érdemesnek tartottam a közleménynek lapunkban való ismertetését, alkalmat szolgáltatván arra, hogy véleményüket, vagy esetleges tapasztalataikat mások is elmondhassák.

(*Sylvius.*)

Vétkes pap. Annak illusztrálására, hogy erdőtörvényünknek mily nehézségekkel kell megküzdeni, a „M. H.“ után feljegyezzük a következő esetet, melyhez hasonlót alighanem többet is szolgáltat az élet. Még a mult télen történt, — írja a M. H. — hogy A. aradmegyei község pópájának elfogyott a tűzifája és elküldte kocsisát a községi erdőbe, hogy onnan olyan fát hozzon, amelyért nem kell fizetni. A szolga szót fogadott és a községi erdőből hozott annyi tüzelőfát, hogy elég lett volna egész télire. Csakhogy találkozott olyan ember, aki látta a lopást és a papot följelentette a községi bírónak. Ennek nem tetszett ugyan a falu lelkésze ellen beadott panasz, de ki nem térhetvén előle, házkutatást rendelt el a lelkésznél. Rövid

keresés után a fát meg is találták a szalmaboglya alatt, de a tisztelendő ur, ki előbb mit sem akart tudni a fáról, most azzal védekezett, hogy a fát pénzért hozták neki az erdőből. Minthogy azonban az elöljáróság jól tudja azt, hogy a községi erdőben nincs eladó fa, feljelentette a vétkes papot a bíróságnak. A hatóság majd egy éven át vizsgálta a dolgot, mert a szent atya konokul tagadta bűnét. A kínos ügy csak a napokban ért véget és a bíróság a lelkeszt orgazdaság büntetéseért pénzbírsággal sújtotta. *(Sylvius.)*

Az „Erdész-induló“ zenemű szerzője, Szmik Gábor m. kir. főerdész, ujabban „Nemes szív“ czimmal egy kerिंगőt adott ki s annak száz példányát — ismét abból a célból, hogy az értük befolyó összeg a „Magyar erdőtisztek árva leányait segélyező alap“-hoz csatoltassék — ajánlotta egyesületünknek. Kettős okunk van tehát megint, hogy erre a csinos kis műre felhívjuk olvasóink figyelmét egy felől azért, mert a jelzett zenemű már magában véve is megérdemli zenekedvelő szaktársaink érdeklődését, másfelől azért, mert Szmik Gábor szaktársunk szives adománya ugy tölti be igazán nemes hivatását, ha míg ő szellemi munkájának gyümölcsét adja a szép célra, mi filléreinkkel áldozunk ugyan annak érdekében.

A csinos kis zenemű ára egyesületünk tagjai számára 1 frt. Megrendelhető a szokott módon. *(Sylvius.)*

Szabadalmi naptár. A szabadalmazás terén is napvilágot látott immár az első naptár, mely hivatva van a feltalálók és általában a szabadalmazás iránt érdeklődők számára megbízható tanácsadóul és kézikönyvül szolgálni. A naptár — tekintettel a magyar szabadalmazásnak csak a közelmúltban történt önállósítására és fejlettségének zsenge voltára — uttörő munka, minthogy anyaga, a szabadalmazást megvilágító számos és különböző irányu

adatok, csak fáradsággal voltak összegyűjthetők és feldolgozhatók. A naptár tartalmazza a naptári részen, jegyzéknaplón és lejáratí táblázatokon kívül az összes külföldi és hazai szabadalom-védjegy és mintavédelem megszerzésére vonatkozó tudnivalókat; a m. kir. szabadalmi hatóságokat; az 1895. évi új szabadalmi törvényt dr. *Neuman* Ármin, országgyűlési képviselő, egyet. tanár jegyzeteivel ellátva, továbbá a múlt évben engedélyezett összes szabadalmak osztályozott jegyzékét, mely a kereskedelemügyi m. kir. miniszter megbízásából e naptár szerkesztője által eddigelé kiadott és az új törvény életbeléptével megszüntetett hivatalos szabadalmi katalógus pótlásául szolgál. Nyelve magyar és német, hogy a naptár egyszersmind a külföldön is terjeszthető legyen. Végül a jegyzékben foglalt összes feltalálók betűsoros névjegyzékét is tartalmazza. A naptárnak következő években megjelenő kiadásai a fentebb felsorolt szükséges tudnivalókon kívül, rendszeresen közölni fogják a nevezetesebb találmányok hiteles leírásait és rajzait, mely rész ezuttal az új szabadalmi törvény részletes ismertetése által okozott helyszüke miatt szorult ki. A szabadalmi naptár jelzett tartalmánál fogva kétségen kívül hasznos kézikönyvnek fog bizonyulni a gyárosok, feltalálók, szabadalom tulajdonosok és szabadalmi ügyvivők, nemkülönben ipar- és közigazgatási hatóságok kezében. A tetszetős külsejű naptár kizárólag a kiadótulajdonos: *Bergl* Sándor, szabadalmi ügyvivő irodájában (Budapest, VII., Erzsébet-körút 8. sz.) kapható. Ára: kötve 1 *frt*, postán küldve 1 *frt* 10 *kr.*

Változások az erdészeti szolgálat körében.

A földmivelésügyi m. kir. miniszterium erdészeti főosztályában az erdőfelügyelőségi ügyosztály főnöke *Rutska Tivadar*, m. kir. főerdőtanácsos saját kérelmére állandó nyugalomba helyeztetett, s számára ugyanezen alkalommal a harmadosztályu vaskorona-rend adományoztatott.

Az erre vonatkozó legfelső elhatározás a „Bp. K.“ f. é. 61. sz. szerént következőleg hangzik:

*

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán *Rutska Tivadar* főerdőtanácsosnak, saját kérelmére történt állandó nyugalomba helyeztetése alkalmából, harmadosztályu vaskorona-rendemet díjmentesen adományozom.

Kelt Cap-Martinban, 1897. évi márczius hó 7-én.

Ferencz József s. k.

Bárá Jósika Sámuel s. k.